

Slovenska manjšina še čaka

Piše se leto 1987 in čez nekaj tednov bo poteklo 40 let od podpisa mirovne pogodbe v Parizu, ki je uredila odnose med Italijo in zaveznimi državami, katere so izšle zmagovite iz druge svetovne vojne. Italija je morala z mirovno pogodbo urediti svoje odnose s tistimi državami, katerim je Mussolini kot predsednik italijanske vlade bil napovedal vojno oziroma jih napadel.

Stiri desetletja so od tedaj potekla in Italija se je, čeprav poražena v vojni, povzpela v tem času med vodilne razvite države na svetu. Gre za uspeh, ki si ga pred 40 leti ni bilo moč niti zdaleč predstavljati, a ki je v prvi vrsti gotovo posledica pridnosti in marljivosti italijanskega ljudstva. Gre dalje za posledico in učinek niza srečnih in modrih izbir tako v notranji kot zunanji politiki ter predvsem za sadove demokratičnega notranjepolitičnega sistema.

Tudi v teh 40 letih v Italiji seveda ni šlo vse gladko. Korenite družbene in gospodarske spremembe so spremljali hudi konflikti, saj je dovolj, da se spomnimo dogajanj v šestdesetih ali še bolj v sedemdesetih letih, ko se je zdelo, da bo demokratična država s svojimi institucijami klonila pred nasilneži in teroristi vseh barv in izvorov. Šlo je za izredno hudo preizkušnjo, ki jo je razmeroma mlada italijanska demokracija srečno prestala, čeprav je terjala visok in krvav davek.

Življenje gre seveda naprej in je treba predvidevati ter pričakovati nove družbene napetosti, nove konflikte, ki bodo predstavljali novo preizkušnjo za demokratične institucije in za demokracijo na splošno. Italija pa ima v tem pogledu že lepe in dragocene izkušnje, ki bi ji morale pomagati pri odстранjevanju in odpravljanju raznovrstnih težav.

Tudi pripadniki slovenske narodne manjšine v Italiji smo seveda zadovoljni nad splošnim in vsestranskim razvojem in napredovanjem, ki sta značilna za Italijo v zadnjih 40 letih, saj imamo tudi sami od tega nemalo koristi. Prav nič pa nismo zadovoljni, kako je položaj, demokracija Italija urejala naš položaj, se pravi položaj slovenske narodne manjšine. Slovenci namreč še vedno čakamo na izglasovanje sklopa zakonov, ki naj nam zagotovijo predvsem tole: obstoj in ustrezn razvoj. Čeprav bo kmalu poteklo 40 let od pariške mirovne pogodbe, 33 let od londonskega

dalje na 2. strani ■

SLOVENSKA SKUPNOST O NOVOLETNEM SPREJEMU V LJUBLJANI

V petek, 9. t. m., je bil v Ljubljani na sedežu izvršnega sveta tradicionalni novoletni sprejem, ki ga je za zastopnike Slovencev v Italiji, Avstriji in na Madžarskem priredil predsednik SRS France Popit.

Še pred tem je bilo srečanje med enotno slovensko delegacijo iz naše dežele in predsednikom slovenske vlade Dušanom Sinigojem. To je bilo nekako nadaljevanje srečanja v Sežani kmalu po incidentu na morju in po pisanju zagrebškega Vjesnika. V delegaciji so bili Marjan Terpin in Ivo Jevnikar za Slovensko skupnost, Marija Ferletič in Marij Maver za Svet slovenskih organizacij, Boris Race in Mirko Primožič za Slovensko kulturno-gospodarsko zvezo, Boris Strekelj za socialistično stranko in Jelka Grbec ter Edvin Švab za komunistično partijo Italije.

Medtem ko je bilo prvo srečanje posvečeno predvsem odnosom med Slovenijo in Furlanijo-Juljsko krajino ter položaju manjšine v Italiji, je bilo široko novoletno srečanje priložnost za široko razpravo o položaju vseh delov slovenskega naroda, ki živijo kot manjšine v mejah sosednjih držav.

Predsednik Popit je uvodoma ugotovil, da preteklo leto ni bilo naklonjeno prizadevanjem manjšin. Ko je voščil uspešnejše leto 1987, je poudaril dolžno upoštevanje političnega pluralizma in samostojnosti slovenskih subjektov v zamejstvu. Sledil

je »obračun leta«, ki ga je podal predsednik vlade Sinigoj, ki je govoril predvsem o naporih Slovenije za premagovanje gospodarskih težav.

V razpravo so iz naših krajev posegli Boris Race, Jelka Grbec, Ivo Jevnikar in Marija Ferletič.

Deželni tajnik Slovenske skupnosti Jevnikar je poudaril, da leto 1986 res ni bilo najboljše za Slovence v Italiji, vendar je narodnostna skupnost s svojo žilavostjo in dejavnostjo dosegla tudi pomembne uspehe. Ti so se pokazali na primer z Beneškimi kulturnimi dnevi v Ljubljani, z odprtjem zasebne dvojezične osnovne šole v Benečiji, z dosego financiranja za šolske gradnje v Gorici, s kulturnim, gospodarskim, a tudi političnim uveljavljanjem, saj naši izvoljeni predstavniki kljub težavam v izvoljenih upravah opravljajo pomembno delo, ki rojeva tudi uspehe.

Slovenci v Italiji se veselijo naporov za vse večjo demokratizacijo v Sloveniji, za spoštovanje vseh občanov, za ozdravitev gospodarske krize. Pomembno je, da se zamisel o povezanosti vsega naroda v enotnem kulturnem prostoru vse bolj utrjuje.

Ob tem je treba na žalost ugotoviti, da globalni zaščitni zakon še vedno stoji, da prihaja celo do novih hudih izrazov nestrpnosti do Slovencev, da je ozračje zaostril incident na morju, kot tudi pisanje Vjes-

nadaljevanje na 3. strani ■

Papež o miru in pravičnosti

Papež Janez Pavel II. je imel 10. t. m. pomemben govor o miru in pravičnosti na svetu. V Vatikanu je priredil tradicionalni sprejem za izmenjavo novoletnih voščil z diplomatskimi zastopniki 117 držav, ki vzdržujejo uradne odnose s Svetim sedežem.

Delo za mir in pravičnost je danes moralni imperativ, je poudaril papež. Odločno je treba obsoditi vojno kot način reševanja sporov. Okrepiti je treba mehanizme za mirno poravnavo nesoglasij, ustvariti mednarodno oblast, ki naj ima na voljo primerne sredstva za preprečevanje oboroženih konfliktov.

To ne pomeni, da izgublja veljavo načelo, da imata vsak narod in vsaka država pravico in dolžnost, da brani svoj obstoj in svojo svobodo pred vsakim krivičnim napadalcem, in to s sredstvi, ki so v pravem razmerju z grozečo nevarnostjo, ven-

dar je treba okrepiti vse napore, ki naj vojne preprečujejo.

Janez Pavel II. je kot hudo grožnjo za mir postavil na prvo mesto nebrzdano oboroževalno tekmo, ki je ne le nevarna, temveč pravi škandal v očeh ljudstev, ki živijo v lakoti. Temeljno vprašanje za obrambo miru je potem huda zadolžitev držav v razvoju. Moralno je namreč pomembnejše vprašanje pravičnih odnosov med razviti in nerazviti, torej med Severom in Jugom, kot pa med Zahodom in Vzhodom.

Papež je nadalje obsodil terorizem, ki ni pot do pravega miru. Posebno pozornost pa je posvetil pravičnosti. Če oblast zatira človekove pravice in pravice narodov, to ni mir, temveč trenutna odsotnost vojne. Kdor se vdaja terorizmu ali pa s silo zagotavlja prednosti določenih skupin ali ideologij, dela proti miru.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 18. januarja, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »Je-je-jecjavček«, radijska igra; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Nediški zvon; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila; 14.20 Sport in glasba; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 19. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Poljudno čtivo - Liki iz naše preteklosti: Mihael Verne; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček; 16.00 Osebnost; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: pianist Daniel Rivera; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 20. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Beležka - Prehrana in zdravje; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Povejmo v živo!; 15.00 Mladi mladim; 16.00 V znamenju Rdečega križa; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: »Hexameron«, morceau de concert op. 131; 18.00 Samuel Beckett: »Čakajoč na Godota«, prevod France Jamnik; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 21. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 V objemu gora; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Rastline: strupi ali zdravila? Notranja stiska in trda stvarnost sta kovali našega človeka in njegovo umetnost; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Revija Zveze cerkvenih pevskih zborov v Kulturnem domu v Trstu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Gospodarska problematika; 15.00 Križem-Kraž!, pripravljani v vodi Roža Peric; 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni in družbeni odmevi; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 22. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroci in šola; 15.00 Diskorama; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: grški ženski zbor konservatorija iz Larise; 18.00 Četrtekova srečanja: »Iz snežniških gozdov na balkanski jug«, spomini Alojza Zidarja; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 23. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Naš jezik; 14.20 Ne prezirimo!; 15.00 V svetu filma; 16.00 Osebnost; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Akademija Glasbene matice v luteranski cerkvi v Trstu 19. junija lani; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 24. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana, vodi Muhai Targ; pianist Louis Lortie; 11.30 Bio-vrt - Ta rožarski glas; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček; 14.30 Drugi program; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: Akademija Glasbene matice v luteranski cerkvi v Trstu 19. junija lani (2. del); 18.00 Dramska vetrovnica: Anton Petje: »Ivan Cankar: včeraj, danes in jutri!«; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Ne bo razprave v parlamentu?

Zdi se, da 15. januarja ne bo v poslanski zbornici razprave o položaju na Južnem Tirolskem. O tem bo sicer dan prej sklepala seja voditelj poslanskih skupin, vendar kaže, da je odložitev nujna, ker se razprave ne bo mogoče udeležiti minister za odnose z deželami Vizzini.

Medtem se v Bocnu nadaljujejo pogovori med predstavniki laičnih in levih strank na Južnem Tirolskem, ki skušajo izoblikovati skupen dokument, katerega bi nato predložili poslanski zbornici. Dokument, ki so ga baje že odobrile laične in leve stranke, razen socialistične, predvideva, da bi dokončno rešitev južnotirolskega vprašanja pripadala parlamentu in ne vladi, kot predlaga krščanska demokracija. Dokument laičnih in levih strank baje predvideva bistvene spremembe na področju uporabe nemškega in ladinskega jezika na sodiščih v primerjavi s tem, kar je bila odobrila pristojna komisija, a česar

vlada še ni potrdila. Dokument dalje baje predvideva spremembo zakona o etničnem sorazmerju na Južnem Tirolskem in odpravlja predpis, po katerem je vsak prebivalec bocenske pokrajine dolžan izjaviti, kateri jezikovni skupnosti pripada.

V političnih krogih v Bocnu opozarjajo, da na takšno vsebino dokumenta skoraj gotovo ne bo pristala Južnotirolska ljudska stranka. Neodločnost socialistične stranke je razumljiva, saj ta skupno s krščansko demokracijo sodeluje v vladni večini, v okviru katere ima — na osnovi volilnih izidov — odločilno besedo Južnotirolska ljudska stranka.

—o—

ZASTOPSTVO SSK NA KONGRESU PSDI V RIMU

Na slavnostnem vsedržavnem kongresu Italijanske socialnodemokratske stranke v Rimu ob 40-letnici ločitve od socialistične stranke in samostojne politične poti je bilo tudi odposlanstvo Slovenske skupnosti. Na petkovo spominsko slovesnost in na sobotni začetek rednega kongresa ga je povabil vsedržavni tajnik Nicolazzi.

Slovensko skupnost sta v Rimu zastopala deželni podtajnik Gradimir Gradnik in goriški pokrajinski odbornik Mirko Špacapan.

SOVJETSKI ATOMSKI NAČRT

Kljub incidentu v Černobilju bo Sovjetska zveza nadaljevala gradnjo in proizvodnjo iz atomskih elektrarn. Agencija TASS poroča, da bi se morala proizvodnja atomskih elektrarn v petletju 1985-90 povečati za 20 odstotkov. Še letos mislijo zgraditi v evropski Sovjetski zvezi tri atomske elektrarne.

Po trditvah agencije je v Černobilju prišlo do incidenta in uhajanja atomskega oblaka nad Evropo zaradi človeških napak. Incident je bil 26. aprila lani. Sovjetske oblasti so objavile, da zaradi tega ne bodo spremenile svojega atomskega načrta.

SLOVENSKA MANJŠINA ŠE ČAKA

■ nadaljevanje s 1. strani

sporazuma in 12 let od osimske pogodbe, slovenska narodna manjšina še vedno čaka na izpolnitev mednarodnih obveznosti, da ne govorimo o izpolnitvi jasnih določil republiške ustave (zlasti njenega 6. člena), ki je postala veljavna že pred 39 leti (1. januarja 1948).

Takšne zamude ni moč upravičiti, zlasti če pomislimo na stanje v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini, kjer slovenska manjšina nima nobene narodne pravice in ji mnogi, tudi vplivni politiki celo še danes zanikajo pravico do obstoja.

Sam ugled Italije v mednarodnem svetu zahteva, da končno pravično uredi tudi vprašanje slovenske narodne manjšine na lastnem državnem ozemlju, kar bo nedvomno koristilo njenemu nadaljnjemu vsestranskemu napredku.

NEMIRNI LIBANON

Šiitska organizacija tistih, ki so na zemlji zatirani, je te dni sporočila v Bejrutu, da je umorila še enega judovskega talca. To je že četrti umor v dveh tednih. Žrtev je 80-letni libanonski Jud Jahuda Benesti, čigar dva sinova in še enega talca je organizacija umorila 30. decembra. Vse je obtožila, da so izraelski vohuni. Z isto usodo grozi še dvema judovskima ugrabljencema. Trupel pa skrajneži niso vrnili svojem. Tudi za to postavljajo svoje pogoje, ki zadevajo umik Izraelcev iz Južnega Libanona, konec izraelskih represalij in izpustitev libanonskih zapornikov, ki jih zadržujejo Izraelci. 80-letnega Juda in njegova dva sinova so ugrabili že 11.5.1985.

Tudi te dni so bili okoli palestinskih taborišč v Bejrutu ostri spopadi. Letališče pa je redno odprto in 12. t.m. je v Bejrut anonimno dospel predstavnik anglikanske Cerkve Terry Waite, ki se je skušal pogajati

za osvoboditev nekaterih zahodnih talcev. Zdi se, da je v Libanonu 16 ugrabljenih tujih državljanov.

V zahodnem Bejrutu je peklenski stroj opustošil drugo nadstropje ministrstva za turizem.

Najhujše pa je bilo spet na griču Magduši pri Sidonu. Že tretjič letos so 12. t.m. Izraelci bombardirali položaje različnih palestinskih in muslimanskih skupin. Vsaj pet ljudi je bilo ubitih. Prišlo je tudi do oboroženega spopada v Južnem Libanonu.

V Jeruzalemu so uvedli preiskavo zaradi incidenta v Južnem Libanonu, ko je izraelski tank povzročil smrt irskega pripadnika varnostnih čet Združenih narodov. Na Irskem trdijo, da je šlo za namerno dejanje. Izraelci naj bi bili vedeli, da obstreljujejo položaje modrih čelad. V Izraelu trdijo, da je šlo za pomoto, in vlada se je opravičila Dublinu.

Narodopisni utrinki

Kaj je pravzaprav »mulca«?

Da je danes pojmovanje, kaj naj bi bil slovenski knjižni jezik v tem, kar zadeva besedišče, daleč preozko, bo večina tistih, ki se za ta vprašanja zanimajo, mirno pritrdila. Toda, kadar gre prav določno za posamezne besede, tedaj se ravnamo po ustaljenih merilih, kakor nas je bila učila ne najbolj razmišljujoča šola.

Ker največ današnjega slovenskega tiska prihaja iz osrednjega slovenskega prostora, se vedno bolj širi besedišče, katerega uporabljajo bodisi v Ljubljani ali pa v predelih, ki težijo na to središče; izrazje v bolj oddaljenih predelih pa gre v pozabo.

Takšen primer je tudi beseda »mulca«, ki jo v šoli navadno preganjajo, češ da se »pravilno« reče menda krvavica.

Toda, v resnici gre za dve različni stvari. Na Primorskem razširjena mulca je dveh vrst, v goriški okolici je sladka, narejena oz. spečena v ponvi. V tolminski okolici pa jo naredijo tudi iz prašičje krvi in z dodatki, toda naližejo mešani-

co, v debela črevesa, vse prekuhajo in potem dajo na hladno. Pred uporabo pa tako mulco povrejo. Ponudijo jo z zeljem in/ali s krompirjem v oblicah.

V primeri s tem pa je krvavica prav tako iz prašičje krvi, z raznimi dodatki; toda ne le razne dišave in izboljšave, temveč tudi precej slabšega mesa, kuhanih kož ipd. Vse to primerno zmleto. Gre za tkm. krvavo klobaso (nem. Blutwurst), ki je dokaj znana po srednji Evropi. Nikakor pa ni to primorska mulca, ali katera od njenih vrst.

Pojma sta torej dokaj različna, kakor je tudi v primeru »potice« in »gubance« (na Tržaškem »presnec«). Torej peciva, ki se dokaj razlikuje po nadevu in njegovih vrst ne gre istovetiti. Mogoče bodo kdaj te posebnosti našle pot tudi v naše šolske metode, kjer se zdi, da smo še iz »dobrih« starih časov podedovali prijem, po katerem skušamo ravnati tako, da ni treba preveč misliti.

š a

STARINSKA BESEDA »GASA«

Na slovenski vasi je ohranjenih mnogo besed, ki so jih slovničarji v svoji psihozi po čiščenju slovenske govorice prepovedali za knjižno rabo, misleč, da so nemške. Niso si vzeli niti toliko časa, da bi raziskali njihov izvor, zakaj prepričanje, da smo lahko le »manjkulturni« Slovenci sprejemali besedje od mnogo bolj kulturnih Nemcev, kakor ga je vsiljevala nemška znanost in v veliki meri tudi slovenski siavist Miklošič na Dunaju, je bilo tako zakoreninjeno, da si na druge možnosti niti pomisliti niso upali.

Med take besede spada tudi najbolj vsakdanja oznaka »gasa«, ki označuje ozek prehod med hišami, tesno vaško ulico. V nemščini se beseda glasi »Gasse« in nemški etimološki slovar jo označuje za splošno germansko besedo, navajajoč jo v stari in srednje visoki nemščini (gazza, gaze), pa v švedščini (gata) in angleščini (gate). V nemščini je ta izraz na široko spodrinila beseda »Strasse« (cesta). Sploh pa jo nemški etimološki slovar označuje za besedo nejasnega izvora.

Pomensko je beseda v nemščini res prienačena samo na mestno ulico. Toda v angleščini nam »gate« kaže številne pomene: vrtna, hišna, mestna vrata; vhod, dohod, dostop, prehod; zapora, zapreka; pot, steza; kanal, in še druge prenesene pomene.

Izraz označuje »nekaj tesnega, ozkega« v pomenu prehoda ali zapore. Nahaja se tudi pri Sorbi v Lužici, ki jo imajo prav tako za izposojenko iz nemščine, spodnjejužniško: gasa, gornjejužniško: hasa. Sorbski jezik je prav tako starinski kot slovenski in ima npr. edini tudi dvojino. Zato ni prav posebno verjetno, da bi to besedo tako Slovenci kot Sorbi prevzeli iz nemščine, pač pa, da gre za staro podedovano oznako.

To je toliko bolj verjetno, ker najdemo ustrezen obliko tudi v staroindijanskem besedišču kot *gáti* - hoja, tok, tir, nem. Gang (Walde-Hofmann II 748). Najdemo jo v baltških jezikih, tako v letonskem kot *gaita* - način hoje, hoja, tek, nem. Gang (Walde-Hofmann I 93), ter kot *gungis* - krivina, ali *gungti* - kriviti se (itm. I 601). V ruščini pomeni *gustój* - tesen, debel; *gači* - hlače. Primerjaj slovensko *gate*. V hrvaščini je *gat* - brana, jez, valobran, *gatiti* - zapirati. V slovenščini pomeni *gatiti* - nekaj mašiti, zatikati, in *gaziti* - bresti sneg v celo, utirati pot skozi zarasel svet ipd.

Preganjanje te besede iz govornice in pisane slovenščine je povsem neupravičeno in kaže na dokaj pomanjkljive metode, s katerimi so odgovorni oblikovali slovensko knjižno besedišče. Besede »gasa« ne najdemo niti v slovenskem pravopisu, kjer bi jo vsaj prepovedali. Niti je ne zajame v svoj etimološki slovar Fr. Bezljaj, čeprav prav on odkriva zadnji čas številne vzporednice med slovenskim in baltškim besediščem. V primerjavah z nemško obliko bi bili morali biti pozorni vsaj na pripombo, da gre v njih jeziku za nejasen izvor, kar že samo po sebi predpostavlja, da gre lahko tudi za prastar slovenski izraz.

š. j.

Upravni svet Slovenskega stalnega gledališča v Trstu bo imel 21. t.m. občni zbor. Na dnevnem redu je tudi izvolitev predsednika.

Slovenska skupnost o novoletnem sprejemu v Ljubljani

■ nadaljevanje s 1. strani

nika, da se položaj Slovenskega stalnega gledališča še slabša.

Pred očmi je treba imeti tudi splošnejše negativne pojave: od padanja življenjske sile, ki se kaže z nizko rodnostjo, do ugotovitve, da so žal mamila razširjena tudi med slovensko mladino. Nadaljuje se razlašanje slovenske zemlje.

Na vsedravnici in krajevni ravni se oblikuje pravo predvolilno ozračje, ki pri nas pomeni tudi snubljenje desničarskih glasov na račun načelne podpore upravičenim zahtevam Slovencev. Nekateri zaostrujejo dejstvo, da niso bila uresničena nekatera določila Osimskih sporazumov glede ribolova, cestnih povezav, boja zoper točo. A ravno pri tem je treba odločno poudariti tako v Italiji kot na mednarodni ravni, da

ZASTRTE KRITIKE

Iz Libije prihajajo slabo zastrte kritike na račun Sovjetske zveze. Neki tednik objavlja članek, ki očita Moskvi, da ni vzela jasnega stališča do vojne v Čadu, kjer se je bila Libija zapletla v spopade proti vojski tamkajšnje zakonite oblasti. Libijski tednik namiguje, da Sovjeti niso odločni proti tako imenovanim imperialistom, proti katerim da nastopa Gedafijev režim v Čadu. »Če Sovjetska zveza ne štiti Afrike proti imperialistom, bodo njeni prijatelji brez argumentov proti njenim nasprotnikom v Afriki«, je rečeno v članku.

Pisanje libijskega tednika je v očitnem nasprotju z dosedanjim stališčem libijskih občil, ki so poudarjala, kako Moskva podpira libijske nastope v Čadu. Vse to je zanimivo tudi zato, ker je Libija lani celó že namigovala, da bi se utegnila vključiti v Varšavski pakt; to je bilo v času ameriškega aprilskega letalskega napada, ko so Združene države demonstrativno nastopile proti Libiji, obtoženi netenja mednarodnega terorizma.

ITALIJA IN JUGOSLAVIJA

Jugoslovanska zvezna vlada je pred dnevi razpravljala o odnosih z Italijo. Pri tem je proučila poročilo o uradnem obisku, ki ga je jugoslovanski zunanji minister Dizdarevič v lanskem novembru opravil v Rimu. Vlada je nato vzela na znanje poročilo o poteku pogovorov med delegacijama Jugoslavije in Italije, ki sta razpravljali o sodelovanju na področju ribištva. Beograjska vlada je dalje poslušala poročilo o poteku pogovorov v lanskem decembru med predstavniki italijanskega in jugoslovanskega zunanjega ministrstva, ki so razpravljali o vprašanju ribolova. Člani beograjske vlade so poleg tega poslušali poročilo o incidentu v Tržaškem zalivu v lanskem novembru. Jugoslovanska zvezna vlada je sprejela predlog italijanske delegacije, naj bi se v drugi polovici januarja nadaljevali v Italiji pogovori o sodelovanju na področju ribištva. Pri tem prihaja v poštev predvsem sklenitev meddržavnega sporazuma o ustanovitvi in delovanju mešanih družb.

je hudo neizpolnjevanje Osimskih sporazumov predvsem v tem, da Slovenci v Italiji še nismo deležni globalnega zaščitnega zakona, saj so človekove pravice več vredne kot ribolov ali ceste.

Spregovorili so tudi predstavniki Slovencev v Porabju in pa na Koroškem. Tam je v ospredju boj za obrambo sedanega šolskega ustroja, ki je pod udarom nemških nacionalistov. Nanovo se postavlja tudi vprašanje odnosa do manjšinskih svetov.

Med velikimi uspehi koroških rojakov pa je vsekakor bila izvolitev državnega poslanca Karla Smolleta, ki je kot predsednik Koroške enotne liste nastopal na zeleni alternativni listi. Spregovoril je tudi sam in učinkovito poudaril, kolikšna je vrednost samostojnega političnega nastopanja manjšinskih narodnostnih skupnosti.

Ob tretji obletnici smrti Franca Jeze

Prihodnji torek, 20. t.m., se bomo spominjali tretje obletnice smrti prijatelja in našega dolgoletnega sodelavca Franca Jeze. Ko človek ob tej obletnici razmišlja o njem, njegovem delu in mislih, ki jih je neutrudno posredoval pisno in ustno, ugotavlja, da so številne njegove trditve o slovenski stvarnosti tudi danes aktualne. Z izredno bistrostjo in daljnovidnostjo je znal kot odličen časnikar predčasno zaslutiti, kam »plo- vemo«.

Vendar, ko se ga spominjamo, ne moremo mimo njegovega literarnega ustvarjanja. Že kot mlad gimnazijec je objavljал svoje literarne tekste v številnih glasilih. Pred dnevi smo dobili v roke zbornik »Mlada setev«, ki so ga izdali maturantje mariborske gimnazije leta 1937. Pri zborniku je Franc Jeza veliko sodeloval. Prispeval je več krajših proznih tekstov in nekaj pesmi. Napisal pa je tudi uvodno besedo, v kateri med drugim pravi: »Nočemo pomagati rušiti tega, kar nam je v teh težkih dneh, ki jih Slovenci in z nami ves svet preživljamo, ostalo celega in neoblatenega. Pridružujemo se onim, ki hočejo na delo, da zgradijo novo stavbo naše slovenske kulture. Pesimizem je znak slabičev, nemočnih duš. Graditi hočemo, pomagati z ljubeznijo do revnih in zatiranih, do našega majhnega, a vendar tako velikega slovenskega ljudstva. Sovraš- tvo nikoli ni zgradilo ničesar velikega in ne bo, zato se mu odpovedujemo in podajamo roko vsem, ki nam hočejo biti tovariši pri gradnji nove slovenske, na idealizem naslonjene kulture.«

Ko človek, ki je poznal rajnega Jezo, prebere te besede, se zave, da jim je bil vedno zvest. Tistim, ki so ga poznali, pa želimo v spomin nanj objaviti pesem, ki jo je med drugimi Franc Jeza priobčil prav v tem zborniku.

TO SEM JAZ ...

To sem jaz, večni sanjač,
veliki potepuh in nemirni lovec
fatamorgan zemeljske puščave ...

Z drzno mislijo segam

iz dna močvar do zvezd

in blazno žejen Lepote odkrivam izgubljene

daljave ...

Moje srce je gnezdo nemira

in moja kri zveni v omami, divje sproščeni

pesmi upora vsem zakonom Vsemira.

V viharjih vesoljne noči, vse Stvarstvo teče,

plapolaj moj duh kot zubelj plamenice

goreče ...

Hrepeneče išče poti skozi temo,

da se združi z večnomirno, sladko Lučjo

Resnice ...

... To sem jaz, človek ...

—o—

Tudi Furlanijo Julijsko krajino je zajel hud mraz. V torek, 13. t.m., je v Trstu in okolici zapadlo kar 15 cm snega, kar je vsekakor nekaj izrednega. Za srečo je mraz prav ta dan nekoliko popustil, tako da ni bilo kdovekakšnih težav pri prometu. Na Goriškem je zapadlo kakih 20 cm snega, v Benečiji pa so bili nekateri zaselki dalj časa odrezani od sveta.

Izšla je prva letošnja »Pot« - glasilo tržaških višješolcev

V tednu pred začetkom božičnih počitnic je izšla »Pot«, glasilo dijakov višjih srednjih šol v Trstu. Gre za prvo številko v letošnjem šolskem letu in zato delno objavlja prispevke, ki so bili napisani še v lanskem šolskem letu. V glavnem gre za objavo spisov, razmišljanj, referatov in pesmi, ki jih prispevajo sami dijaki in dijakinje. Gre za sestavke, ki govorijo o življenju na šoli, o vprašanjih, ki si jih postavljajo mladi in o njihovem gledanju na svet, ki jih obdaja. V tem smislu se nam zdijo še posebej značilne pesmi, ki so jih prispevale Nadja Svara, Kristina Kralj, Igor Ostrouška in Dana Svetina. Vse so značilno občutljive za probleme sedanjega človeka v prostoru in času. Nekatere so celo nekoliko šaljive, a za ironijo in lahkotnostjo se skrivajo tudi velike resnice.

Resne, skoraj preresne pa so besede dekleta, ko zapiše verz:

»Danes je vse postavljeno v dvom,
vse se spet zapira

in zastavlja na tisoče nerešljivih vprašanj,

ko človek prodira oborožen

v nezaščiten bistro drugega človeka«.

Lep je referat o grških mitih, prav posebno pa se nam zdi zanimivo branje recenzij in ocen, ki jih objavlja ta številka Poti. Nekateri dijaki so namreč po ogledu uprizoritve Cankarjeve drame »Za narodov blagor«, ki je bila letos na repertoarju Slovenskega stalnega gledališča, napisali svoja mnenja o tej predstavi. Vsa kažejo na veliko kritičnost in samostojnost misli, predvsem

pa tudi zdrave pameti. Dijaki znajo stvari imenovati s pravim imenom in tako pravijo, da bi bilo pravilno tržaško uprizoritev imenovati »drama po Cankarju«, kajti režiserjev doprinos in interpretacija sta odločilno oblikovali tržaško uprizoritev »Blagra«. Zejo pohvalno pa se dijaki izražajo o sporočilnosti te dramske uprizoritve.

Na splošno gledano je Pot zanimiva in prijetna za branje. List je opremljen z ilustracijami samih dijakov, ki so zelo raznoliki in pestri. Ob

VEČER V DSI V TRSTU

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu, Donizettijeva 3, bo v ponedeljek, 19. januarja, predstavitev knjige prof. Tomaža Simčiča o dr. Jakobu Ukmarmu, ki je pred kratkim izšla v redni zbirki Mohorjeve družbe. Delo bo predstavil Marko Tavčar. Začetek ob 20.30.

branju se zdi, da se je končno tudi ustalil koncept glasila, ki ob spisih in literarnih prispevkih kaže veliko pozornost tudi referatom, recenzijam in ocenam. Vse to namreč nudi dijakom možnost, da oblikujejo svojo osebnost in postajajo dovtetni tudi za aktualna kulturna in družbena vprašanja. Želeli pa bi si nekaj zapisov o perečih vprašanjih na šoli in c šoli. Prepričani smo, da bi Pot lahko bila tisti glas, ki bi pravočasno opozarjal na odprta vprašanja na naših šolah.

M. T.

Zanimiv večer o Alešu Ušeničniku

V mali dvorani Katoliškega doma v Gorici je SKPD »Mirko Filej« priredilo v ponedeljek, 5. t.m., zanimivo predavanje o teologu in filozofu Alešu Ušeničniku.

Zbranim je Ušeničnika, njegovo življenje, čas v katerem je živel in sporočilo, vsebino, idejo njegovih del, predstavil duhovnik in univerzitetni profesor na Urbaniani v Rimu dr. Jože Pirc, ki je o Alešu Ušeničniku napisal obširno in zelo tehtno monografijo. Izšla je kot predelana doktorska disertacija v Ljubljani.

Predavatelj je predstavil pomembnejše življenjske prelomnice v Ušeničnikovem življenju in pomembnejše knjige, analiziral je tudi politično ozadje, v katerem je Ušeničnik, kot katoliški ideolog, vplival tudi na politične odločitve katoliških politič-

nih delavcev in katoliških društev in organizacij.

Ušeničniku je bila prva vrednota vera in v tej luči je seveda gledal na vse ostalo življenje, pisal, predaval in objavljал. V svojih delih je nakazal številne misli in rešitve, ki so aktualne tudi danes. N. pr. pojem »solidarnosti«, ki naj odpravi socialne krivice.

Svojo misel je Aleš Ušeničnik osnoval na naravni življenjski modrosti in na katoliških verskih načelih. V tej smeri je torej nadvse vztrajno, plodno in kvalitetno delal. Vpliv, ki ga je imel na slovensko javnost je bil velik. Za tiste, ki bi jih zanimalo kaj več zvedeti o delu in življenju Aleša Ušeničnika, svetujemo v branje Pirčevo knjigo o njem.

Slovo od dušnega pastirja

V cerkvi Novega sv. Antona v Trstu je 11. t.m. zadnjič maševal dosedanji slovenski dušni pastir dr. Jože Prešeren. 18. januarja bo namreč nastopil njegov naslednik Marij Gerdol, ki bo še naprej skrbel tudi za slovensko dušno pastirstvo pri Sv. Jakobu.

Dr. Jože Prešeren je skrbel za to pomembno slovensko cerkveno postojanko v srcu Trsta polnih 41 let, saj je nastopil kmalu po obnovitvi slovenskega bogosluž-

ja pri Sv. Antonu v poletju tik po koncu vojne, ko se je na pogoriščih pri nas obnavljala slovenska prisotnost in se krepila slovenska beseda. Kljub težavam je ves ta čas — kakih 2500 nedelj in praznikov — maševal in pridigal prej ob 7. uri, zadnja leta pa ob 8. uri. Do izgradnje novega Marijinega doma v ul. Risorta pa je bila sobica v zvoniku Novega sv. Antona prizorišče sestankov mnogih verskih in vzgojnih organizacij ter skupin.

Iz Goriške

NOVA TOVARNA V SOVODNJAH?

Sovodenjski župan Primožič je v ponedeljek, 12. t.m., na sestanku na sedežu goriške pokrajine napovedal, da bo sovodenjski občinski odbor poskrbel za spremembo regulacijskega načrta, da se omogoči razširitev tovarne Manifattura goriziana na občinskem ozemlju. V zameno se goriška občinska uprava obvezuje, da bo okrepila čistilne naprave pri upepeljevalniku, ki se nahaja tik ob sovodenjskih hišah.

Razširitev tovarne bo veljala 40 milijard lir naložb in bo prinesla 100 novih delovnih mest, prebivalstvo in soglasno tudi občinski svet pa sta doslej odklanjala izgradnjo obrata na tisti lokaciji, in sicer iz nasprotovanja odtujevanju slovenske zemlje in nadaljnjemu onesnaževanju okolja.

»SEJME« V LASKEM

Po vsej spodnji Furlaniji do Laškega so domačini po stari navadi na predvečer praznika svetih treh kraljev tudi letos prižgali »sejme« — »pignarui« kot jim pravijo — se pravi kresove. Ta stara poganska navada se je ohranila do današnjega dne. Najvažnejši pomen te navade je, da so hoteli ljudje z ognjem pomagati soncu. To je namreč v tem letnem času šibkejši in mu je treba pomagati s svetlobo in toploto, da bo močnejše, ko se dnevi začenejo daljšati in bo sonce v novem letu spet sijalo kot vsa leta prej.

Danes ljudje predvsem proučujejo smer dima, ki se dviga ob kresu. Če piha burja, pomeni, da bo letina slaba, če pa piha veter z Zahoda, bi morali imeti dober pridelek.

Primorski Slovenci te navade ne poznajo, čeprav je razširjena po drugih predelih Evrope. Delno se te navade držijo Slovenci iz Laškega, se pravi prebivalci na pobočju Krasa nad Romjanom. Tu ob meji s Padsko nižino pa ne poznajo kresov, ki so značilni za slovenske vasi na najdaljši dan v letu, to je na praznik svetega Janeza Krstnika, 23. junija.

OB PETLETNICI NADŠKOFOVE SMRTI

Ob petletnici smrti so se v kulturnem središču Fogar v Gorici spomnili nadškofa Pietra Cocolina. V veži bivšega centralnega semenišča so odkrili spominsko ploščo. O rajnem nadškofu Cocolinu sta govorila Celso Macor in Mafaldo Cechet.

—o—

Poljski predsednik, general Jaruzelski, je opravil uradni obisk v Rimu. Sprejeli so ga predsednik republike Cossiga, predsednik vlade Craxi in drugi visoki italijanski predstavniki. V Vatikanu ga je sprejel papež Janez Pavel II. Predsednik Jaruzelski je imel pogovore tudi s predstavniki Zveze industrijcev in s predsednikom Fiata Agnellijem.

Demoproletarci in radikalci so priredili protestne demonstracije in zahtevali pravice za prepovedani sindikat Solidarnost.

NAPETOSTI V FRANCII

Medtem ko se število stavkajočih v javnem sektorju v Franciji polagoma manjša zaradi dolgotrajnosti protestne akcije, je prišlo 12. t.m. v Parizu do dveh manifestacij proti sedanjim stavkam. Vodja desnice Le Pen je sklical manifestacijo na trgu pred Opero. Po mnenju opazovalcev se je zbralo le kakih tisoč ljudi. Nacionalna fronta obtožuje tako sindikate kot vlado, ki da je nesposobna za urejanje družbenih problemov.

Politično pomembnejša je bila manifestacija na trgu pred kraljevo palačo, ki so jo skupno oklicali pariško združenje malih in srednjih industrij, neka nova organizacija proti stavkam v javnem sektorju in pa obe stranki vladne večine: novogolisti in giscardovci. Kljub ostremu mrazu, saj je pihal veter in je bila temperatura 12 stopinj pod ničlo, se je zbralo kakih 10 tisoč ljudi, večinoma trgovcev, obrtnikov in malih podjetnikov. Pred sprevedom jim je spregovoril tajnik novogolistične stranke Toubon, ki je nato korakal na čelu spreveda ovit v francosko trobojnico. Gesla, ki so jih vzklikali udeleženci, so bila uperjena proti socialističnemu predsedniku Mitterrandu in proti glavnemu tajniku levičarskega sindikata Krasutskemu.

Socialisti in sindikati so obsodili manifestacijo kot nevarno provokacijo proti sindikalnim svoboščinam. V vladnih krogih ni bilo navdušenja za tako pobudo. Kljub pomislekom pa je ministrski predsednik Chirac izjavil, da ima tudi večina Francozov pravico, da miroljubno pove svoje mnenje o stavkah.

PROTI NASILNEŽEM

V Argentini je skupina aktivistov, ki se bori za človekove pravice, predložila vrhovnemu vojaškemu svetu seznam 650 vojakov, osumljenih, da so sodelovali pri nasiljih v času vojaške diktature. Seznam je opremljen s pričevanji preživelih žrtev nasilja. Aktivisti zahtevajo sodni postopek. Pri tem gre tudi za tekmo s časom. Argentinska vlada je namreč decembra odobrila zakon, po katerem je čas za prijavo krivcev le dva meseca. Ko bo ta rok pretekel, ne bodo več sodno preganjali storilcev.

Napeto pa je bilo 12. t.m. v Montreuilu pri Parizu, kjer je bila novogolistična manifestacija pred sedežem levičarskega sindikata. Prišlo je tudi do fizičnega obračuna, tako da so morali zaradi lažje poškodbe sprejeti v bolnišnico nekega novogolističnega poslanca. Njegova stranka skuša utrditi Chiracov položaj z mobilizacijo takojmenovane tihe večine.

—o—

NOV INCIDENT V ČADU

V Čadu je prišlo do novega incidenta vzdolž šestnajstega vzporednika, ki razmejuje področje pod vladnim nadzorstvom in severne predele, kjer gospodarijo libijski oddelki. Manjša skupina Libijcev se je približala mestecu Kalait, oddala nekaj strel in se spet umaknila. Žrtev menda ni bilo. Incident potrjujejo v Parizu, ki nudi zavezniška vojaška jamstva zakoniti čadski vladi, zanikali pa so ga v Tripolisu.

Medtem si je skupina francoskih časnikarjev lahko ogledala oazo Fada, ki so jo bili pred desetimi dnevi zavzeli redni čadski oddelki. Opazili so veliko pobitih Libijcev in uničenih tankov, kar v bistvu potrjuje vladne podatke o spopadu, ki je bil za Libije zelo neuspešen. Uradno čadsko poveljstvo je po bitki objavilo, da je bilo uničenih 92 libijskih tankov.

ZASEDALI SO VODITELJI PARTIZANSKIH SKUPIN

V Pakistanu so se te dni sestali voditelji sedmih partizanskih skupin, ki se v Afganistanu borijo proti režimskim silam in sovjetskim zasedbenim četam. Vlada v Kabulju je namreč pred nedavnim predlagala gverili šestmesečno premirje, ki naj bi se začelo že te dni, in pa pogajanja o narodni spravi.

Voditelji odpora so dosegli skupno stališče o teh predlogih, časnikarjem pa niso hoteli čisto nič povedati o svojem sklepu. Objavili ga bodo šele v prihodnjih dneh. Že prejšnji teden so nekateri partizanski voditelji izjavili, da je mogoče pristati na pogajanja le v primeru, da se takoj umaknejo vse sovjetske čete. Eden izmed udeležencev se je dejal le to, da bo sklep, ki ga bodo sporočili, zgodovinskega pomena.

Povračilni ukrepi na Kitajskem

Na Kitajskem se je začela represija proti nekaterim vidnim izobražencem, ki so zagovarjali demokratizacijo. Iz komunistične partije so izključili znanega pisatelja in časnikarja Liuja Binjana, literarnega kritika Wanga Ruohuanga in pa tudi v Italiji znanega astrofizika Fanga Lizhija. Današnje znanega astrofizika Fanga Lizhija.

Kitajsko časopisje jih poimensko napada in poudarja, da je treba premagati zagovornike meščanskih in kapitalističnih idej. Odstavljena sta bila rektor in prorektor znanstvene in tehnološke univerze v Hefuju. Prorektor je že omenjeni astrofizik Lizhi, rektor pa profesor Wuam Wej Jan. To sta skupno sklenila partijski centralni komite in osrednja vlada. Astrofizika so obtožili, da je na univerzi šibil vodilno vlogo partije, kot posledica pa je prišlo do ne-

avnih študentskih manifestacij. Tudi rektor naj bi bil odgovoren za ideološko zmedo na univerzi.

Množijo se glasovi, da je tudi odstranitev partijskega tajnika Hua Yaobanga eden izmed ukrepov proti pobudnikom liberalizacije. Te dni so se slišali v Pekingu glasovi, da je kitajski voditelj Deng Xiaoping pripravljen žrtvovati svojega tesnega sodelavca Yaobanga, da bi dal nekaj zadoščenja togim predstavnikom partijske pravovernosti, ki se upirajo spremembam. Obstaja pa še ena razlaga, po kateri naj bi sicer Deng Xiaoping žrtvoval Yaobanga in nekaj izobražencev, vendar naj bi za novega partijskega tajnika v kratkem postavil dosedanjega ministrskega predsednika Zhaa Ziyanga, kar bi pomenilo, da misli vztrajati pri reformah.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Izšla je pesniška zbirka »Soba 150«

V Gorici je izšla slovenska knjiga. Izdal jo je SMREKK (Slovenski mladinski rekreativni kulturni klub), kar je važen kulturni dogodek, saj pomeni, da SMREKK spet aktivno in originalno stopa na prizorišče slovenske kulturne dejavnosti v zamejstvu. Vendar tudi knjiga, o kateri je govora, zasluži največjo pozornost. Gre namreč za pesniško zbirko in obenem zbirko likovnih listov, ki sta tesno povezani, ker sta v bistvu skupno nastajali. Avtorjema, pesniku Juriju Paljku in likovniku Davorinu Devetaku, je bila med študijem na tržaški univerzi v letih 1978-1982, skupni dom soba Študentovskega doma v Trstu, ki nosi številko 150. Po tej sobi pa sta Paljk in Devetak tudi naslovila to knjigo. »Soba 150«, torej, tako je naslov tej knjigi, ki pomeni lepo novost v slovenski publicistiki. Gre namreč za knjigo, ki prica o nekem času, o idejah in mislih, ki lahko nastanejo v določenem okolju in krogu ljudi. »Soba 150« je torej istočasno tudi pojem za vse to. To dejstvo poudarja Ivan Sirk, ki je pesmi zbral in jih uredil, v svoji utemeljitvi »Zakaj pesniški zbirki naslov SOBA 150?« Tako pravi: »Po kosilu smo hodili na kavo, nato pa v sobo št. 150. Tu smo kadili MS in se pogovarjali, večkrat prav živo in zagrizeno, o ženskah, glasbi, profesorjih, politiki, dinarju, partizanih, belogardistih, revijah, člankih, filmih, knjigah in poeziji. Glavno besedo je imel Jurij, saj je bil v trojici najbolj načitan in najbolj poučen o aktualnih vprašanjih pa tudi o življenju samem«. Čutili smo, pravi, da bi morali nekaj napraviti, da ni vse, če poslušamo predavanja in polagamo izpite. Podobne misli izraža tudi Davorin Devetak v svojem zapisu, ko piše: »Soba stopetdeset. To je zame sedaj abstraktni in čisti pojem, ki mi pomeni obdobje, od, do ... čas naše skupne priprave na svet, na odraslo življenje«. O risbah Davorina Devetaka, ki ga vsi poznajo za Atota, pa pravi Paljk, »Soba 150 ne bi bila soba 150 brez njegovih risb in portretov«.

Knjigo, ki jo imamo v rokah, moramo torej brati in istočasno tudi gledati. Paljkove pesmi in Devetakove risbe so cejota. Obenem je očitno, da sta te pesmi oziroma te risbe ustvarjali povsem

nasprotujoči si osebnosti, ki pa se verjetno prav zaradi tega dopolnjujeta.

Knjiga je razdeljena na petnajst krajših sklopov. Iz te lirike se kaže svet notranjega iskanja, vere v prihodnost, hrepenenja in odnosa do Boga, do ljubezni, do Trsta in zemlje, ki mu pomeni edino gotovost. Pesmi odražajo še vrsto življenjskih vprašanj, ki so lastna vsakemu mlademu človeku. Zbirka se začne s pomenljivim stihom: »Tragika življenja je, da ga meriš po sebi, presojaš po sebi, ubijaš v sebi, da bi živel naprej.«

Vendar je v teh pesmih tudi včasih jedka ironija Vipavca, ki spremlja življenje Slovencev na Tržaškem in v Trstu samem. Vse pesmi pa so o-

čitno bile napisane ob upoštevanju tistega gradbenega materiala, ki je Juriju Paljku pomagal graditi samega sebe. Tako v neki pesmi pravi: »Vpijem, da bi se našel/ in v sebi zgradil most« V drugi pa zapiše: »Na belem papirju bo ostala sled/ mojega hrepenenja«.

Nič koliko verzov in misli najdemo v tej zbirki, ki so vredni, da razmišljamo o njihovem sporočilu. Prav bi zato bilo, da bi jih sami prebirali, kot se to spodobi za liriko, saj je branje pesmi zelo individualna zadeva.

Vendar, ko pišemo o teh verzih, moramo isto ali skoraj isto zapisati tudi o Devetakovih risbah. Tudi te risbe, ravno toliko jih je kot sklopov, niso le figurativne. Gre predvsem za simbolično sporočilo teh risb, portretov in fantastičnih zloženek, ki pa so vsem glavni osebki ljudje, obrazi in njihovi izrazi ter gibi. Že prva risba, »Mož, ki dela v vinogradu«, je dovolj, da nas prepriča v Devetakovo ekspresivno moč.

Ko pesniško-likovna zbirka Jurija Paljka in Davorina Devetaka z naslovom »Soba 150« stopa med ljudi, smo prepričani, da jo bodo sprejeli kot posrečen in kvaliteten izraz mlade ustvarjalnosti pri nas.

M. T.

Tehtna vsebina zadnje številke revije »Znamenje«

Sesta številka dvomesečnika »Znamenje« spet potrjuje tehtnost in kvaliteto te publikacije. V branje nas uvede članek odgovornega urednika dr. Vekoslava Grmiča o Mistični razsežnosti teologije osvoboditve. Za slovenske razmere pa se nam zdi veliko bolj zanimiv in pomemben prispevek Jožeta Rajhmana, ki v študiji »Teološka govorica Primoža Trubarja« analizira »pionirsko« delo očeta slovenske književnosti in teologije pri iskanju slovenskega izrazoslovja. Analiza razčlenjuje najprej Trubarjevo biblično govorico, se pravi jezik, v katerega je Trubar prevajal Sveto pismo. Pojavila se je torej najprej nujnost, da postane svetopisemska govorica razumljiva vsakemu Slovencu. Na osnovi tega, se pravi razumljivega Svetega pisma, je Trubar zgradil tudi svoje teološko izrazoslovje, svoje teološke razlage svetega pisma. Najpomembnejše gradivo za razumevanje te teološke govorice in odnosa do razlage božje besede so Trubarjevi predgovori. Po

Rajhmanu je Trubar uvedel »v slovensko teološko govorico nov element ... Dal ji je širok in bogat pripovedni izraz«. Ob tem je tudi značilno, da Trubar ni ljubil skovank, ampak je vedno in dosledno skušal najti za teološki pojem tudi enakovredno slovensko besedo. »Trubarjevo iskanje slovenskega teološkega izraza«, pravi Rajhman, »je bilo iskanje človeka, ki se zaveda odgovornosti svojega početja«.

Zanimiv je članek, ki ga podpisuje Manca Košir in govori o ljubezni, ki ji pomeni skrivnost, a obenem tudi gibalno vsega. Pod naslovom »Patetični Bog« Slavko Tina razmišlja in predstavlja patos v odnosu do Boga. Tako pravi: »Božje delovanje v zgodovini, če se mu le odpremo, lahko inspirira, podpira in vodi našo rast k zrelemu sočutnemu bivanju kot uresničenju polnega življenja«.

Zanimivo se bere prvi del daljše študije o »Umetnosti pogovora«. Znamenje objavlja tudi prevod članka teologov Kaufmanna in Kleina, ki ga je objavil list »Orientierung, 17«, o koreninah konflikta med ameriškim teologom Curranom in Svetim sedežem.

Ob teh prispevkih pa najdemo v Znamenju še veliko drugih zanimivih prispevkov. Široko panoramo o dogajanju v Cerkvi v svetu dobimo ob branju člankov, ki so zbrani v rubriki Zapisi. Tudi v tej številki revije so objavljene nekatere lepe in globoke pesmi.

—O—

ŠE POLEMIKA V ZDA

V Združenih državah se nadaljuje zamotana polemika v zvezi z afero »Iran-gate«, to je z nedovoljeno prodajo ameriškega orožja Iranu in s tajnim nakazovanjem iztrženega denarja protisandinističnim gverilcem v Nikaragvi. Ameriško televizijsko omrežje NBC je objavilo domnevo, da so dobivali gverilci velike vsote tudi preko Saudske Arabije in da se je bil za to osebno zavzel predsednik Reagan.

Osemdeset let Antona Ingoliča

Za enega izmed viškov sodobne slovenske književnosti označujejo literarni zgodovinarji skupino socialnih realistov, ki so se uveljavili že v tridesetih letih. Polno afirmacijo pa so dosegli šele po osvoboditvi, zlasti v štiridesetih in petdesetih letih. Mimo jubilaranta Antona Ingoliča, ki je pred nekaj dnevi slavil osemdesetletnico, so v to skupino sodili še Prežihov Voranc, Miško Kranjec, Ivan Potrč ter Ciril Kosmač.

Anton Ingolič je med obema vojnama predaval slovenščino na Ptujski gimnaziji, pozneje je bil še profesor na mariborski prvi državni gimnaziji, nazadnje pa na klasični gimnaziji v Ljubljani. Ves čas se je ob svojem pedagoškem delu intenzivno ukvarjal z literaturo. Pisal je črtice, novele, romane, mladinska dela, igre, memoarje.

Z romanom Lukarji, izšel je leta 1936, se je uveljavil kot vodilni predstavnik takrat nastajajočega socialnega romana. V njem je odkril življenje in delo majhnih ljudi. Z veliko ljubeznijo

in tudi poglobljeno vrednostjo je raziskoval njihove usode. Junaki njegovih številnih romanov so kmetje, delavci, kočarji, splavarji, obrtniki.

Ingoličev slog je preprost, a vseskozi jase. Veliko pozornost posveča zgodbi, opisu okolja, karakterizaciji oseb in njihovem ravnanju v zvezi z okoliščinami in soljudmi. Navzlic omenjeni preprostosti pa je Ingolič v svojem pisanju temeljit. Nobenega dela se ne loti brez poprejšnjih obsežnih priprav, študija. Slehera novotarija mu je tuja, zanj je pisanje poustvarjanje življenja v vsej njegovi pestri pojavnosti.

Ingolič sodi med najbolj plodovite sodobne slovenske pisatelje. Krog njegovih bralcev je izjemno širok, kajti v vsem njegovem ogromnem opusu ne boste našli niti enega nerazumljivega stavka. Takšno pisanje navadno ne naleti na odoobravanje zahtevnih kritikov, zato pa je blizu navadnemu človeku, ki se vživlja v osebe, poročene v pisateljevi domišljiji.

Z. P.

Koledar dramskega sporeda Radia Trst A

ZA JANUAR 1987

Od 17. do 31. decembra, vsako soboto ob 18. uri: Anton Petje »IVAN CANKAR: VČERAJ, DANES IN JUTRI«. Radijska nanizanka v treh delih. Dramski igravec Anton Petje se je odločil za izjemen radiofonski prikaz Cankarjevih bodičastih misli. Strnil jih je v enovito in pregledno celoto ter jih zasedbeno porazdelil med rezonerja in tri igralce. Nedvomno prav posebno srečanje z Ivanom Cankarjem, ki se v vseh časih, in seveda tudi v našem in še zlasti tukajšnjem času, kaže kot oster zapisovalec vseslovenskih tegob in navzkrižij. Režija Sergej Verč. Produkcija »Radio Trst A«.

V torek, 20. in 27. januarja ob 18. uri: Samuel Beckett »ČAKAJOČ NA GODOTA«. Ta znamenita igra predstavlja enega od temeljnih kamnov »gledališča absurda«, skozi nekakšno tragično farso pa pripoveduje o dveh potepuhih, ki dan na dan čakata skrivnostnega Godota, ki da bo s svojim prihodom vse spremenil. A kot vemo, ta vendar nikdar ne pride... Vsekakor ponovno zanimivo srečanje z besedilom in avtorjem, ki sedita že v klasiko sodobnega gledališča. Režija Boris Kobal. Produkcija »Radio Trst A«.

Vsak ponedeljek in petek ob 16. uri: OSEBNO. Tedensko srečanje s prevajalci, avtorji in skratka z vsemi, ki se tako ali drugače ukvarjajo z literaturo, sami gostje pa pripovedujejo o svojem delu in odnosu do književnosti. Radijska realizacija Nataša Sosič. Produkcija »Radio Trst A«.

—O—

Poslanec Franco Nicolazzi je bil potrjen za glavnega tajnika socialdemokratske stranke. Na kongresu v Rimu je poudaril veljavnost »reformistične alternative« in s tem zanikal veljavnost tako imenovane laične alternative, češ da sodijo liberalci in republikanci v konservativno gibanje z demokristjani vred.

JOŽKO ŠAVLI

SLOVENSKA IMENA NA BAVARSKEM

I.

V zadnjem času smo bili priča pravim besednim spopadom v slovenskem tisku o tem, kakšen narod smo Slovenci. Ali res spadamo v skupino Južnih Slovanov in smo se naselili v Vzhodne Alpe v 6. stol., to je takrat, ko so Slovani prišli na Balkan, ali pa je naša korenina mnogo starejša; da smo v resnici živeli na naših tleh že pred Rimljani in pred Kelti? In sicer pod imenom Veneti ali Vendi, kar je okrajšano iz Sloveneti (od tega danes Slovenci).

Mnenja o tem so lahko tudi različna, nekaj pa je nujno: o vprašanju zgodovinskih korenin Slovencev mora potekati svobodna, demokratična razprava, brez žolčnih napadov, političnih obrekovanj s protijugoslovanstvom ipd.

Prav takšno svobodno izmenjavo mnenj in novih odkritij pa je zadnjih sto let povsem onemogočila ideologija, ki je prihajala v glavnem iz treh smeri, nemškonacionalne, panslovanske in jugoslovanske unitaristične. Takšna ideologija je bila izraz političnih gibanj, ki so se oblikovala v preteklem stoletju. Njihovim ciljem, ki so jih izražali preko ustreznih ideologij, so se morali prilagoditi tudi kulturniki in šolniki, celo univerzitetni profesorji, če so hotei imeti ali obdržati svojo poklicno kariero.

Celo znameniti slovenski slavist Fran Miklošič, profesor na vseučilišču na Dunaju v drugi polovici prejšnjega stoletja, je moral najti kompromis s takrat že prevladujočo nemškonacionalno ideologijo v Avstriji. Objavil je npr. študije o slovanskih besedah v madžarščini, romunščini, albanščini in grščini. O slovanskih besedah v nemščini pa ničesar.

Obveljati je moralo namreč prepričanje, da je nemščina vzvišena nad sosednjimi jeziki. Prepričanje, da je sprejemala besede le od zahodnih sosedov, na vzhodu pa jih je oddajala kulturno nižje stoječim ljudstvom. Prepričanje, ki ga na dunajskem jezikoslovju ponavljajo študentom še danes. Slovenske in slovanske besede v nemškem jeziku in njegovih narečjih pa so preprosto zatajili.

Vendar pa jezikoslovec Miklošič ni ostal le pri tem. Številne slovenske narečne besede je razglasil za izposojenke iz germanskih jezikov in sprožil tudi med slovenskimi jezikoslovci divje čiščenje izrazja, kar se je ohranilo do danes. Metoda tega je dokaj preprosta. Vzamejo v roke nemški slovar, in če ima kaka slovenska beseda v njem vzporednico, jo prepovejo. O kaki sociolingvistični raziskavi sploh ni govora. Tako so nam vnetaži prepovedali rabo pritrdilnice »ja«, češ da je nemška. Menda Slovenci nismo znali reči ja, dokler se nismo srečali z Nemci? Prav tako naj bi šele od njih prevzeli oznako »štala«. Torej besedo, ki jo najdemo že v grščini, pa italijanščini, francoščini, angleščini in še kje. Šli pa so še dalje in po zgledu južnoslovanskih jezikov tudi v slovenščino trpali soglasniški skupini lj in nj, tako da je iz nekdanje Lublane nastala popačena, skoraj neizgovorljiva Ljubljana.

Razčiščevati danes vso to ideološko, kulturno in jezikovno zmedo ni najlažje delo. Moti pa, da so takšne ideološke napake našle svoje mesto v slovenskem pravopisu kot »znanstvene« ugotovitve in kot obvezujoče. Moti nadalje, da v šolah vtepajo v

dalje na 8. strani ■

Jack London KRALJ ALKOHOL

2

»Resnica je,« sem zaključil svoj govor, »da je prav to, ker se mi je alkohol povsod nastavljal in ponujal, naredilo, da mi alkohol diši. Prej se nisem zmenil zanj. Smejal sem se mu. In vendar sem navsezadnje obseden od pivskega poželenja. Dvajset let je trajalo, da se mi je to poželenje vcepilo, in nadaljnjih deset let je to poželenje rastlo. In učinek tega, da sem ugodil poželenju, je vse prej kot dober. Po svoji čudi sem zdravega srca in vesele narave. A vendar trpim vse prekletstvo duševne potrtoosti, kadar sem v družbi kralja Alkohola.«

»Ampak,« sem se podvzival pristaviti (jaz se vedno podvizam kaj pristaviti), »kralj Alkohol mora dobiti, kar mu gre. On govori resnico. In prav to je prekletstvo. Tako imenovane življenjske resnice niso resnične. Bistvene so laži, ob katerih življenje živi, in kralj Alkohol jih postavlja na laž.«

»Kar pa življenja ne pospešuje,« je rekla žena.

»Čista resnica,« sem odgovoril. »In prav to je najgrša plat vsega. Kralj Alkohol pospešuje smrt. Zaradi tega sem danes glasoval za oni predlog. Ozrl sem se nazaj v svoje življenje in sem spoznal, kako je prav dostopnost do alkohola vzbudila v meni nagnjenje do njega. Znano ti je, da se v enem rodu rodi razmeroma malo alkoholikov. In z besedo alkoholik mislim človeka, čigar telesni stroj koprne po alkoholu in ga žene k njemu, ne da bi se mu mogel upirati. Velika večina onih, ki pijejo iz navade, se ne rodi samo brez poželenja po alkoholu, ampak s pravim gnevom do njega. Ne prvemu, ne dvajsetemu, tudi stotemu kozarcu še ne uspe, da bi jim vzbudil ljubezen do alkohola. Toda oni so se naučili piti, kakor se nauče kaditi, dasi je vse laže naučiti se kaditi kot piti. Naučili pa so se, ker je bilo tako lahko dobiti alkohol. Ženske dobro poznajo vso reč. One trpe za to — žene, sestre, matere. In kadar bodo dosegle volivno pravico, bodo glasovale za to, da se alkohol prepove. In najboljše pri vsej tej stvari je, da s tem ne bodo napolnile nikakršne nadloge bodočemu rodu. Ker ta rod ne bo imel prilike priti do alkohola, ker ne bo že spočetka nagnjen k alkoholu, ne bo alkohola nikdar pogrešal. Po-

sledica tega bo življenje, ki bo bogatejše za moško dobo rojenih in rastočih mladih fantov — da, življenje, ki bo bogatejše za rojena in rastoča dekleta, ki bodo deležna zdravega življenja mladih mož.

»Zakaj ne bi napisal vsega tega v prid mladim fantom in mladim dekletom, ki se bodo rodili?« je vprašala žena. »Zakaj ne bi napisal vsega tega, da bi pomagal ženam in sestram in materam, kako naj glasujejo?«

»To bi bili spomini alkoholika,« sem se rogal, ali bolje rečeno, se je rogal kralj Alkohol. Sedel je namreč za mizo pri meni, pri mojem prijaznem človekoljubnem brbljanju. Kralj Alkohol je tako prebrisan, da na mah spremeni smeh v roganje, in niti ne veš kdaj.

»Ne tako,« je rekla Charmian, prezirajoč grobost kralja Alkohola, kakor znajo mnoge ženske. »Saj se vendar nisi pokazal, da bi bil alkoholik ali da bi imel bolešno hrepenenje po alkoholu, temveč si zgolj pivec iz navade, človek, ki bi se bil seznanil s kraljem Alkoholom, ker si se dolgo vrsto let pajdašil z njim. Zato napiši vse to in naredi spisu naslov: »Spomini na alkohol.«

Drugo poglavje

Pet let mi je bilo, ko sem se prvokrat opijanal. Bilo je nekega vročega dne in moj

Slovenska imena na Bavarskem

■ nadaljevanje s 7. strani

glavo ideološke trditve o naselitvi Slovencev v Alpe z območja Balkana v 6. stol., za kar ni nobenih pričevanj in dokazov. Namesto da bi se odkrito povedalo, da je naselitev Slovencev na njih današnje ozemlje še odprto vprašanje.

Kot vemo, so že koroške Slovence na »znanstven« način prepričevali, da so pravzaprav »Vindišarji«, ki nimajo nič skupnega s Slovani, ako niso že naravnost neko germansko ljudstvo, ki je v teku zgodovine zapadlo slovanskim vplivom. S ponemčenjem pa naj bi spet dobilo svojo izvirnost. Podobno tudi vztrajanje unitarističnih zgodovinarjev in jezikoslovcev, da Slovenci obvezno pripadamo skupini Južnih Slovanov, v svoji končni posledici ne pomeni česa drugega kot to, da se Slovenci z zlitjem v jugoslovanstvo pač le vrnemo v stanje, v katerem smo pač že bili, to je v enoten izviren narod Jugoslovanov. Tako bomo menda tudi bolj močni, da lahko vzdržimo pritisk zahodnih sosedov, germanskih in romanskih. In tem namenom je bilo treba prilagoditi seveda tudi zgodovinsko in jezikoslovno znanost.

V okviru nemškonacionalne ideologije so se izživljali zlasti nekateri koroškonemški zgodovinarji in narodoslovci, ki so bili sicer zelo delavni in so opravili veliko število pomembnih kulturnozgodovinskih študij, npr. G. Graber, M. Wutte, A. Jaksch, E. Kranzmayer in še kdo. Njihovo delo nam še danes nudi pomembno gradivo za nadaljnje študije.

Toda iz svojega nemškonacionalnega okvira niso šli. Vpliv slovenske kulture in jezika v Alpah so do kraja omejili, ga dopustili le do grebena Visokih in Nizkih Tur, postavili naselitev Slovanov v Alpe v 6. stol. in še to le pod zaščito Obrov itd. Teze, ki jih je potem tudi unitaristična znanost pri Slovencih povsem osvojila.

Tako že kakih sto let vse uradno zgodovinopisje vneto trobi o Slovencih kot majhnem, zgolj kmečkem narodu, brez lastne zgodovine, sposobnosti za lastno državnost oz. o slovenskih hlapcih in deklah, ki jih je bilo treba pač nekam »odrešiti«, ali v nemštvo ali pa v jugoslovanstvo.

Ko pa začnemo preverjati vse te ideološko-znanstvene trditve, se nam pokaže povsem drugačno stanje. Že znani raziskovalec D. Trstenjak je ob koncu prejšnjega stoletja objavil v znanstvenem listu Kres (Celovec 1883) kar 57 slovenskih besed, povzetih iz besednjaka koroškonemškega narječja. Koroškonemški sosedje niso prevzeli torej le kake slovenske besede kot »zwil-len« (cviliti), če naj bi že koroški Slovenci od njih dobili morje izrazja, ker da so bili kulturno siromašni. Isti raziskovalec objavlja leto zatem v Kresu (Celovec 1884) kar 91 besed, ki si jih je nabral v tirolskem narčnem besednjaku (Tirolisches Idiotikon, Innsbruck 1866).

Nadrobne raziskave bi jih odkrile seveda še več. V knjižno nemščino pa jih je prav tako zašlo nekaj, ki so obenem tudi slovanske, ne le slovenske. Tako avstronemška *Jause* (južina), glej Duden, pa *Jauk* (jug, južni veter). Nadalje *Grenze* (meja, od ograjnica), *Arl* (ralo); Stieglitz (štigelček), ki so mu kasneje napadli bolj nemško ime Distelfink; pri nas pa »lišček«, prav tako umetno, ne da bi bili pomislili, da gre pri nemškem nazivu dejansko za slovensko besedo. Tudi *Ellenhirsch*, nemški naziv za severnega jelena, ima v sebi slovenski izraz jelen. Po mojem gre za slovenske izposojenke tudi v primerih, kot so *Gast* (gost), ker obstaja sorodni glagol *gostiti*; pa *Gasse* (gasa), ker obstajata tudi gaz in glagol *gaziti*; tudi *Wall* (val, o-kop, nasip), *Planken* (Bretterzaun) od *planke* itd.

dalje

EVROPSKI MONETARNI SISTEM

V evropskih gospodarskih in finančnih krogih obširno komentirajo bruseljske sklepe o spremembah v evropskem monetarnem sistemu. Kot znano, so nemško marko in nizozemski goldinar ovrednotili za 3 odstotke, belgijski in luksemburški frank pa za 2 odstotka. Ostale valute so ohranile pariteto z evropsko denarno enoto ECU. To še posebej velja za Francijo, ki je uspela v svoji zahtevi, da se njena valuta ne razvrednoti.

Francoski ministrski predsednik Chirac je izjavil, da mora njegova država zdaj pokazati enako gospodarsko resnost, kot jo je pokazala Zahodna Nemčija. Gospodarski in finančni minister Balladur pa je naglasil, da se lahko zahodnoevropske države uspešno zaščitijo pred morebitnimi novimi padci dolarja le na ta način, da se krepko povežejo v medsebojnem sodelovanju. Zahodnonemški finančni minister Stoltenberg pa je dejal, kako bruseljski sklepi dokazujejo akcijsko sposobnost evropskega monetarnega sistema.

VOJNA MED IRANOM IN IRAKOM

Iraška letala so 12. t.m. že tretji dan zapovrstjo bombardirala nekatera iranska mesta, med njimi versko prestolnico Kuom. V Bagdadu pravijo, da so to povračilni ukrepi za iranske letalske in raketne napade v zadnjih dneh. V nedeljo, 11. t.m., so Iranci izstrelili nekaj raket proti Bagdadu in Basri. V Iranu potrjujejo vojaške napade in poročajo o podobnih nastopih lastnega letalstva.

Medtem poročajo o zelo hudih kopenskih spopadih na južnem delu fronte. Nasprotujoča si poročila ustvarjajo že običajno zmedo o tem, katera od obeh vojsk bo dosegla večje uspehe. Razvidno je le, da so izgube na obeh straneh zelo visoke in da gredo številke v tisoče. Medtem je iraški predsednik Hussein obiskal oddelke v frontnem zaledju.

oče je oral na polju. Poslali so me z doma, kake pol milje daleč po vrč piva. »Ampak pazi, da ga ne zliješ,« so mi naročili, ko sem šel.

Posoda je bila zgoraj široka in brez pokrova, in kakor se spominjam, prvotno namenjena za loj. Ko sem tako koracal s pivom, se mi je razlivalo preko roba po nogah. In ko sem koracal, sem premišljal. Pivo je bilo prav dragocena stvar. In če sem dobro pomislil, je moralo biti tudi čudovito dobro. Ako ne, zakaj mi ga potem doma nikdar niso dovolili piti? Spoznal sem bil, da so bile druge stvari, ki so mi jih odrasli branili, prav dobre. Potemtakem je bila ta tudi dobra. Odraslim se mora zaupati. Oni že vedo. Povrh tega je bil vrč prepoln. Pijača se mi je razlivala po nogah in po tleh. Čemu ta potrata? In živa duša ne bi vedela, ali sem jo bil razlil ali popil.

Bil sem tako majhen, da sem sedel, ako sem jo hotel prav prijeti, in jo vzdignil v naročje. Najprej sem posrebral pene. Bil sem razočaran. V njih nisem našel nič posebnega. Očitno ni bilo nič posebnega v penah. Povrh vsega okus ni bil dober. Nato se spomnim, da sem videl, kako so odrasli odpihivali pene, preden so pili. Zagrebel sem obraz v pene in srkal pravo tekočino pod njimi. Kar nič ni bila dobra. Kljub te-

mu sem pil. Odrasli so že vedeli, kaj so delali. Glede na mojo malo postavo, velikost vrča v mojem naročju in glede na to, da sem pil iz nje zadrževaje sapo in imel obraz do ušes zakopan v pene, je bilo precej težko preceniti, koliko sem spil. Požiral sem tudi kakor kako zoprno zdravilo v naglici, da bi bil že konec težke preizkušnje.

Zdrznil sem se, ko sem jo mahnil dalje, in sem si dejal, da se dobri okus pozneje pojavi. Na tisti dolgi polovici milje sem še nekočkrat poskusil. Tedaj se začudim, koliko je manjkalo piva. Ko pa sem se spomnil, da sem videl, kako so postano pivo zopet vzpenili, sem vzel prot in mešal pivo, kolikor ga je ostalo, dokler se ni penilo prav do vrha.

In oče ni nič opazil. Izpraznil je vrč z veliko željo potečega se orača, mi ga vrnil in prijel zopet za oralo. Skušal sem stopati vstric konj. Spominjam se, kako sem se spotaknil ob kopita, padel pred blesteči se lemež in kako je oče tako močno potegnil vajeti, da so konji mladane sedli. Pozneje mi je pravil, da je za las manjkalo, da mi ni trebuha razparalo. Megleno se tudi spominjam, kako me je oče v naročju odnesel do konca polja in kako se je ves svet vrtel in sukal, in zavedal sem se, da mi je,

bilo na smrt slabo, in sem si bil svest, da sem storil strašen greh.

Popoldan sem prespal pod drevjem in ko me je ob sončnem zahodu oče zbudil, sem se vzdignil na moč bolan in se s težavo vlekel domov. Bil sem ves izmučen, udje so mi bili težki in v želodcu sem čutil neko podretavanje, ki se je raztezalo do grla in možganov. Podoben sem bil človeku, ki je prestal borbo s strupom. Resnično, zastrupil sem se bil.

Tedne in mesece po tem mi je bilo prav tako malo do piva, kakor do železnega ognjišča v kuhinji, ob katerem sem se bil opek. Odrasli so imeli prav. Pivo ni za otroke. Odraslim ni nič storilo, ampak njim tudi ni nič bilo, kadar so jemali kroglice in ricinovo olje. Kar se mene tiče, sem lahko popolnoma dobro živel brez njega. Da, in lahko bi brez njega popolnoma dobro živel prav do smrti. Ampak okoliščine so drugače nanesle. V tistem svetu, v katerem sem jaz živel, je na vsakem vogalu stal kralj Alkohol in mi migal. Uteči mu ni bilo mogoče. Vsa pota so vodila do njega. In dvajset let pajdašenja in pozdravljanja z njim in pogumnega govorjenja je bilo treba, da je v meni zrastle neopravičljivo nagnjenost do tega lopova.

(Dalje)